

Rastko Petrović: Otkorvenje

Pustolov u kavezu

Ne ličim ni na hrast, ni na propeler,
drukčije proždiru parobrodi
okean, sunčane senke, modro granje.
Da li ironiju ili osnaženje na život novi,
proleće, sad mi donosiš?
Neukrotljiva je tuga za mladošću, nesavladljivi drumovi;
probuđena na košare skočila moja želja,
čeka; roguši se, nigde nema nikoga.
Zbrisaću sve mutne reči između sebe i boga,
pouzdaću se samo u svoje ruke,
celivaću goru ili hajduke,
komični potok što žubori.
Ubiću kakvoga gnusnog sanjalicu,
mesto senki zasaditi mu zeleni vrt po licu;
to krv iz mene govori!

Sitosti, sitosti, svuda na hiljade!
Ta zadovoljenje pohote samo uspe da me načini čudovištem
što drhće, dahće, zviždi od trbušnosti i zasićenja:
ne znam (šta me se tiče!) da li priroda onda mora da me prizna,
ali je prevazilazim.
Kao ogromna plazma sred dahtanja,
žvaćem oblake zelene, šušlave,
sva moguća društva i slave
komika su tada;
pa da opštim, zaboravim da dajem ugovorene znake,
već se utapam u besprimerno otupljenje,
i varim, varim, podrigujući svu tu zbrku koja mnoge očarava,
pa iako čudovište bez oblika, bez sklada, ja ipak nadmašavam.
Ovde na ovoj postelji zatvaram geografiju:
nema više dužina, širina; samo nogu,
ruku; sve se širi!
Ima takve neke moći u meni da samo jedno mogu;
sve je utopljeno: beskraj, pustolovina, manastiri,
moj život mi sija kap zvezda izdaleka,
i sve ono što treba da se nastavi čeka
da je prvo ugnjavim pesnicama, pa...
Nema više ljubavi za čovečnost, već dahtanje.
Više držim do tvog tkiva no do života,
i ništim sebe, ne iz ljubavi, već iz besa;
sa tobom počinje životinjstvo i kanibalstvo,
zbog tebe neću stići trezne svesti ni umreti,
moj trbuh nije mogao još svariti grudvu krvi i mesa.
Mesto vrba, udove i creva prostirati na Cveti.
Tako visoko peo, tako duboko ronio u blato!
Čovek,

kom dadoh prijateljstvo
u vremenu propinjanja ka savršenstvu,
ili da mu se smejem kroz sva čuda zauvek,
neka se seti da sam lovio medvede iznad jezera,
drhta, pisao pesme, hrkao sred oltara.
Kad bih hteo ispričati noć
lova s lovcem mačem na divlje svinje,
nijedna mi muza ne bi mogla zadojiti takvu moć:
trebalo bi iščupati celu noć tu iz sebe
kao basnoslovni mač;
nastalo bi krvoliptenje za slikom
koju utisnu tada noć i lovac Mač;
pred nama leže mrtvi vepar, vetar i tolike zvezde.
Gle, sipam krv, zvezde i salo u ovaj pehar;
možda i preterujem meru alkoholstva ... ali
od planinske vode ja ne nađoh nigda misli trezne...
Valjda bejah i snob...
ali posle svih velikih ekstaza,
otupim čak i dosadu da shvatim.
Ne, ne! Zar ipak samo komad boga, bačen u svet,
nemajući nikakvog srodstva sa onim što me okružuje.,
i kevdce, i laje, i tuguje,
taj komad džigerice bačen za hranu psima,
i predaje se najzad nekim veličanstvenim zanosima
rastrzanja; ja imam toliko genija
da bi dvadeset manekena postalo od njega duhovima,
pa ipak ja hoću da pušim tela, a mnogo me briga:
istorija.
Šta istorija! šta Kaledonija!
Retko da nisam drugi, da mi ime nije: Neko,
da ne pevam:

Jedan poljubac dug na njena usta
koja pritiska na rđave karte gde je slikano cveće,
poljubiću je tako često na prsi,
jer se sanja o devojkama koje zadržću rano,
i kojima je uz oči zelene dano
da im noć odnosi glas kao šešire,
kao pad teške hladne vode.
Ti, čiji sam sad ženik, koja govoriš hladno o smrti,
dok su po tebi barbarstva moja slovenska
i njini perunski vrti,
svojom kosom kao vencem me uzvisi:
da u poljima jelisejskim kojima budem šetao
moja senka uvek mirna bude,
između večeri koje ne plave i zora koje ne rude;
da kad pođem na zbor među negdašnjju slovensku gospodu
uz sela mirna ili uz vodu.
kada zboriti im budem stao:
veličanstven i gord da sam na tebe, ponosit kao šumski petao!

Stihovi, nosite me daleko od ove zemlje:
u mukama me za bolji život rađala majka,
radi višega otac je sa ushićenjem plodio;
život mora da je drag, a ljubavnom da se stremilje
kada sam se kao Magbet u tolikoj žurbi rodio;
nad rekom a pod nebom lovcu na domet leti čajka:
za njom, o za njom, stihovi moji, budimo hajka!
Budimo hajka! Evo druma po kom gazimo puk ljudi,
na konjima smo, mladci smo, stupamo krepki gvožđa volje:
osvrnem li vam lice, na njemu osmeh, tuga i čudi,
ali upravljenom unapred značenje mora da je čudno bolje;
beli se drum u beskraj sve više između borja,
sa njegov će na Kumov Put neosetno preći nam žudi;
briše pesma moja: to oblak češlja kosu gorja.

Trenutak makar samo - daleko od ove zemlje,
jer čini mi se da mi se opet zbivaju one čudne stvari
što kao da se prikrajavaju sa drugoga sveta;
usta mi evo puna krvi, a usna napeta,
raspinju me užasni bolovi i sram,
grudi poblede a trbuh zažari;
a uvek sam tada u gužvi neke gomile, pateći sam,
bolničkim kolima odvođe me na giljotinu,
stazom blatnjavom iz koje izniču žene.
O! mrzim, mrzim da mi otkrivaju istinu,
da sviću dani i da gledaju u mene!
Gde sam to sada?
Verujte da je onda tek ono: kad me dosada savršenstvu vodi,
onda mi je dosadno, onda sam opet stari Sloven
u čunu koji jezerom sivim brodi,
i pun junaka čija pada sen
na vodi. O, ponekad mi se zbivaju čudne stvari,
kao da se spuštaju sa drugoga sveta:

dok me ponova ne obuzme veliki vrtlog strasti,
sve žuto, crveno, zeleno pred očima;
tamo, gde je nekada bio dugački vidik planina,
jedna noga, jedna glava, jedno smejanje bez trajanja,
mnogo zlata, zlata i rasputanost časti,
moćna uzletanja, u krvave kaše, utapanja.
Nema više želje, već da izbrišem postojenje,
da ispunim sve sobom, sve razmake, sve šupljine,
nema više ni duboko plavog ni planine,
samo: krkati, hrkati, čmavati i groktati,
biti gnusna, ogromna, drhtava plazma:
a time prestaje ova pesma i nastaje krvavo otupljenje.

Putnik

Kneže Potemkine izdanuli u kolima na velikome putu,
Da mogu, kao ti, umreti na drumu,
Kad točak razgliba glinu žutu;
Šibaj kočijašu, teraj carski u Strumu,
Ćut!
U tajnosti da ti poverim ime jedne zvezde
Ili jednog slova iz jedne knjige o prašumi. Ćut!
Ali heroj sam na drumovima:
Od svega najviše volim da se opijem, a posle toga još
da putujem:
Ko ti reče, prijatelju, da ću doći u nedelju, u nedelju
Dunav teče!
Ko ti reče Šar-planinu, kočijašu, drumovniče moj!
Znam: i ti si sam, i ja sam sam,
A psovka kočijaška, - pozdrav vetra zavičajni Odiseju na moru
Sa ponosom da se nosi biča njegovog ožiljak na licu,
Grudi su mu dlakave kao oblaci sivi u zoru
Malje kriju jednu crvenu modricu... smrti.
Konji kaskaju i ja plačem, velim: to je, ti si Sibirjanin Janko!
Ne trzaj, Crnko, ha, ha! Ne, ja sam Jovanović Ranko,
I sela mi se zovu Rudari; kočijaš sam, bolujem od druma, izvan datuma.

Gle, mesec, ta čudna svim stenama rima! Zbog njega plima
Crvenokožnog poglavice odnosi leš:
Na talasima se talasa crna kosa i mokro perje, bolivijsko zverje,
On prepliva okeane;
Da l' nad vodama, da l' duž kinematografskih platana,
Ili po žicama telegrafskim? na mišici "amblem klana"
Zmija u čeljustima lavskim; on dolazi kroz okeane i kroz vekove,
Mrtav ili živ; za njim njegove šume plove.
Opažaš li: sjajnih očiju kunu, opažaš li Hajduk Veljka na topu,
Ili Dmitra Jakšića da megdan vodi?
Šest kraljeva špiritusa? Sve to brodi. Ko će poludeti prvi?
Tup, tup! kopaju ugalj ispod nas;
Klo, klo! to u Bečkereku piju kvas;

Bum, bum! u Timbaktu nove krvi.
Ako devojčica ponese tajnu u grlu
Da joj po šupljim grudima prstom dobošari kadet,
U šumi gustoj masnoj fazanku umrlu
Kozačkom igrom oplakuje svet.
No ljubav služi na čast silnim u vozu, između dve željezničke stanice;
Na prozoru saksija s tri cveta, lice neke starice,
Na poljani iz amrela izviru četiri noge gole...
Branko, moj Branko, da li devojka, da li krin, da li mač,
Čistotom svojom prethodivši zoru,
Zaspaše u kutu oka ti? Klokoće izvor u
Tami. Eskimski čamci, koji klize niz vodu,
Otprate me svojim tokom do bolova - nebesima;
Šesnaest hiljada robinja taru velikoga boga uljima,

Na dlanu mu engleska flotila njiše se:
Admiral, veći od palca, harangira Napoleona,
Vasiona rasteže se. Ako te ljubim pod vrat, šapnuću
Kleветu: ko ti reče mor-dolamu!
Mor-dolamu, crna hata, besna svata, ah Koštano
Mnogočisna, mnogolepa, mnogocvetna, okupano,
Okupano. Oh prokleta!
Ti ključevi violinski u jetri mi kote se, ko bakterije Kohove:
Hanibale Karavađo, lopove, hajdmo mili da slavimo kanibalike.
Sad daleki svitaj produbljuje zeleni istok,
I Atlantik je toliko širok i duboko je u našoj žudnji tako,
Šarloiku i Odiseju da zapevamo, kad bi ko plako.
A zagrokta ko svinja kad je ko stroji:
O ljubljena je lokomotiva;
Ta mašinovođa nije ništa drugo
Do nož koji pod matericom zaboden stoji:
Garava britva kriva.
Jureći, uređuje i pomera ona polja, njen pisak to je zlih bogova volja.
O juri, nek juri voz uz groktanje. I noć.
Noć. nastade savršeni mrak,
A kroz varnice što iz dimnjaka biju,
- Iz kiklopovog oka izleću zvezde, i on njima obavijen beži jak
Kroz Trakiju, Besarabiju i Ungariju; noć -
Da l' leti moj voz? O, toliko varnica,
Kroz poludeli podmlađeni Mlečni put;
Dole se providi i miriše nadubrena mračna njiva,
Međ noge tu prima poslanu ženu Boz, - i jedan mesec žut,
Ogroman, istinski prvi put noćas, mesec žut
(O čijem li vrtu sultanske kćeri sad je skut?) o, ćut! o ćut!
Pod vrbama sad peva, ko otac, mesec žut.

Ah bože moj, šta je to za mene!
Zar ceo svet, zar će na njemu sve to, jurnuti kroz zrak;
Ja ne razumem otkud se onda sudara vlak kraj jedne reke!

Pa zamišljen sam, a plah,
I ne znam kojim pravcem iz smrti: nisam li uvek
Onako jak...!
Iz jednog sudara vozova izlazim,
Okrvavljen malo, evo, kao prvi zorin zrak,
I smejem se: na devojkicu neku, što pogibe
Razgolićenih bokova -
Tako sjajna kao ptica sred purpurnih sosova,
Za malo golemog drhtanja,
I mladosti, sred krvavih sosova.
I da bih njen jauk saslušao, oči sklapam
Pa mislim: da će joj grob biti beskraj
Tamo, gde budem bio veliki heroj, a otac dolmen trajan,
I brat razbojnik užasan,
Krvopija, mlad i užasan.

I to zapisah ja kraj jedne reke...-
I amin!

Fabrički dimnjak u pejzažu i kanibalac čekajući novorođenog

Pretoivio je, gle, sav trud u gustu pesmu, nebu,
I kao kroz trubu dimnjak
Odnese moju ekstazu u oblake i nad sandžake;
Ali ko peva o hlebu, o rubini i o hlebu!
To dole igraju radnici i pevaju vitlovi u reci,
I pevaju u trbusima žena meseci:
Budućih junaka za ceo svet, o hlebu od jedan do devet:
I ja sam mlad,
I tebe rad,
U nje je cvet!
U nebo, u oblak, u svet! Ljubljeni garavokožče,
Ta nije vajde, gledajući u tu ogromnu i neumitnu rotativu
Zasviraj u gajde, u diple, u zurle - sećaš se! onu pesmu živu. Hajde!
Zasviraj u jareće gajde, pa umri!
O slatki brate, zasviraj mi violon,
Sviđa l' ti se Žan Fransoa Vilon?
Ta on je umeo da bude i lopuža;
Da l' znaš, brate, one tamo sa Gruža?
Neka im je od mene zaveštana prva majska ruža,
Dok popovi poje - to je još jedino moje - upokoj.
A kad vojnik uđe da se kupa, u reci po noći -
On i njegov konj -
Draga, u koje ću ti vreme doći
Od ljubavi sam bon?
Kad vojnik krepki u reku ujaše,
Zakucaće na prozor tad neki smelo:
Odškrini da samo protne ruku
Pa pomiluje dojku i grlo belo:
I zarije se u tebe sav bez bola.
Tvog oca, radnika fabričkog, s prstiju curi smola -
A po mokrim plećima tvog mladića i tog vranca,
U ogledanju kreću zvezdana kola.

Tu međ konzervama je zgrčen i jedan amor hrom,
Čije su oči pune suza sa ogromnih vizija
Horizonata.

Gle, jahač na konju, kom, Milice, sad tepaš imenom Marata,
U odeći mokroj svoj izveženoj šljokicama svoda,
Zagaziće reku što se zove Istorija,
Daleko negde sanja Kalifornija.
Kad uđe vojnik da se kupa u reci po noći

On i njegov konj,
U koje ću ti vreme doći: od ljubavi sam bon?
Od ljubavi,
U proleće ili u jesen
Smrti dimnjačke zvon čujete;
O basnoslovnom njegovom zvuku kriknuće sve strasti, mržnje...
Ko? Dekameron!

Ali to nije ništa,
O baš to nije ništa;
Gore je ovako uvek vezan, kao kokoš u pilićaru:
Seljanka nosi u ruci živinu i smeši se žandar,
Žandar zazviždi pesmu staru
Prkoseći odžačaru. Prosjak prosi: daj mi paru,
Tako ti očnjeg vida i ljubljene ti dečice!
Veruj, dragi, užasno je - manometar - srce moje
Zatreptalo; i plakalo, tako dugo u fabrici.
Pa ne ljubi, kad smrt ti dođe draganu tu na usta;
Uskoči međ vitle i međ kajiše,
Dočekaće te ova šuma gusta,
Kao trgovca čežnjiva uskočka četa Radiše,
I razneće to belo telo tvoje, tako puno pobeda i nebesnih odseva.
Svim zavrtnjima, krcajući: tad će iz tebe, škripeći,
Izvući glasne zvukove svih pomorskih napeva.
I trbuh, gle, zategnut kao na bubnju koža,
A u želudcu je jedna arija,
Nju slušajući uspavljuje se velmoža
U aeroplanu. Ko peva o hlebu i o gladi!
Ulicama i kraj bioskopa, pred glumicom mladić bogoradi:
Prisluškujući: Iz želudca Vam se diže opere neke arija!
Ona: O, ne! o ne! to nije od gladi;
To šesti mesec otkucava moj trbuh: biće fabrički
radnik, a pijanicom će ga zvati Skadarlija!

O, pa divna je ta Skadarlija!
Dva vojnika kraj drumu sede,
Govore o vaškama i o seljanci,
Zatim o onom što se ne jede -
Bar u vojsci i železničkoj stanici:
O kokošci prženoj na kajmaku...
Bregovi su tako meki, ljubavi moja velika,
Bregovi su tako meki, i reka nije duboka;
Ma kud da pođemo, budalo, bagro, ista nas smrt čeka,
Ista nas baš smrt čeka kraj mile seljanke
U vojsci i železničkoj stanici.
Te nikad njenog olakšanja dočekati neću,
Smrt će mene najzad rasturiti sutra;
Umreću.
Kad?
U hladna jutra.

Dva vojnika kraj drumu sede,
Pa ushićeno gledam njina lica mlada:
Ko bi rekao da ko hulje -
Od starice što ih primila -
Ukraše osam dinara!
A ta žena bila tako sumorna
I tako stara;
I njoj su sa ushićenjem govorili o prženju na kajmaku,
Ne bi li se prevarila da im zgotovi...
Ali je starica ta tako lukava;
Ona ne bi ni svraku
Pripravila tek onako
Olako,
Olako.
Kamo l' kokoš prženu na kajmaku,
Kamo l' zvezdu da porodi
Budućim junakom za ceo svet: sve u broju od šest do devet:

Zemlja je teška u prostorima,
Vrteći se, dubinu zavrće u ciklon:
Pepeo i slama sležu se na dnu kroz toliko boja,
Drhće u Zodijaku Orion (oriona bez broja);
Toliko je teška, teška, i to od skora!
Teži je jedan Šarlo no sva kozmička mora;
Nikad njenog porađanja dočekati neću:
Umreću. Olakašaće se jednim uzdahom ili smehom,
Otkinuvši od pritiska
Odleteti kroz zrak -
Zazvučaće ime jedne palanke prolešnjim ehom!
I doći će na domak jednom detetu,
Koje blede
Kao vaskrsnuti heroj jak,
Uzeće je u bele ruke svoje pa spustiti u pas;
A jedan jedini voz
Othuktaće svim pravicima u isti čas.

Jedini san

Bahćem se i dahćem, gle, u košmaru i svi snismo
Osvajanje prostora nečim što je bez mere...
Savladasmo poniženje ... i ubismo! i ubismo!
Kao da to i mi nismo!
Ja sanjah na rubu proleća, a vi gde sniste
Nedirnuto?
Za njega bar znam da sanja taj san
U trbuhu svoje matere.

Tako tesno obvijen kao da sanja o prostoru,
O dubinama: o, da sna košmarske razmere

I drhtava!
Njegov mozak tek utiče u lobanju:
Tako mu oko sveg tela kruži čudna misao;
O veličanstveno je da se u divnom ovakvom moru
I čekanju ne utapa ni jedna vizija stvarnosti,
Oči me se još nikada nisu obnažile na svetlosti.

Nad glavom ruke te: šta dotiču, šta pridržavaju?
Il' jedan refleks milovanja i stvarnosti
Pomilovati znale su
Još pre no što se rodiše!
Probijajući se kroz san i ljubavi
Kako ćeš utonuti u nemogućnosti
(Gde neće više leći trbusi i sni,
I kojim kao da vladaju neki drugi zakoni
koji već i nisu zakoni
No iznenadne neke radosti i nepodnošljivi bolovi):
Kad je za tebe i to nastanjeno fantomima,
Koji ne ulivaju nade već obeshrabrenja;
Da l' tobom, ili oni sami,
Nađoše put ovuda za beskraj?
Sanjao, ne sanjao; psovao ti po drumovima;
Oči će ti zauvek ostati zaražene
Užasnim zbiljama koje si negde živeo,
I kojima ćeš opet pošumiti
Sve provalije sna,
Još pre rođenja - zalud za spas tvoj - od beskrajja obnažene.

Pa nijedan života san
Nije tako čist
I od svega čedan, kao da je u trbuhu neke matere;
Prohodim kroz onaj tmuri prostor gde svaki list,
U sanjanju poriče da ima jedan svet
Koji je van ovog: slobodan i bez mere;
I opet kroz iste sale sna
Zakucam prestravljen na mišićna vrata ovog života:
Ah, jedan dva! ah, jedna dva!

Tajna rođenja

O crvenilo mi doteče iz matere
Svetlost, čuj, iz doma gde se ne vraća
Plameni zrak, čuj! kroz prebele šatore
Za smešnog mladića
(Kome se vizija detinjstva vraća
Crveni zrak mozak da probode!
Duboka zvučna šuma podseti na stado mladih jarića;
Ja vam neću reći nikada crvenu plimu slobode,
Ja vam neću spomenuti nikada
Prašumski zanos slobode!

A koliko supom pojih zanosnih svojih snova,
Koliko vrućih nebesa kusah to iz tanjira:
trbuh još pamti težinu i grč bogova,
Ostatke čije protera sa mučnog trbušnog pira!
Ali crvena svetlost doma gde se ne vraća,
I krepko telo još zvučno od himni i pokreta
Pobrkace me kod načela i kaljača,
Pobrkati - ha divote! - i otuđiti od sveta!
Ta izađoh iz džungle namirisane
I pokrih zemlju telom da je sačuvam od isparenja,
I njuškah je tako duge dane
Dok ne zastrepah od razdraženja.
Ali umrli već dom gde se ne vraća
Odvući će me tajnom do mesta smrtnog košmara,
I neće mi reći niko tad - koja je staza najkraća
Do spasenja: No umreću, vidim, od prskanja
Damara.

Svi su čanci prazni

Tako zaspri meseče,
Nad toplom supom detinjstva:
Iz mene će prečiti tuga doveče,
Kao iz čanka mladog životinjstva.

U ovoj noći opet prazan

Čanak iz kog, ko dečko, ne dokusa,
No zaspri baš kad zastruji
Velikom svemoćju ukusa
Pićem: utopiše se voljno u nj slavuji.

To je doticalo bogatstvo iz matere
Kroz kraterstvo tanjirnog kruga,
I sav će, sav će sklad da razdere
Ogromnost njena i tuga,

Ogromnost njena i tuga.

A zaspim uvek pred kraj večere,
Služavka svlači nebo, dan i mene,
Pa baci noći da nas proždere:
Tek jutro nađe kosti raznesene.

Bože, oslobodio sam se svih veza, svih morala:
Gušim se, zar, u plazmi dosade;
Da je jedna kap bar supe ostala
Kroz pobeđu se ovu smešnu da prikrađe.

U ovoj noći svi su čankovi prazni
Nikakvo potkrepljenje!

Stresoh sa sebe čednost,
Stresoh sa sebe poštenje;
Ni jedne fiks-ideje.

U ovoj noći. Radije zabludu;
No kakvo spasenje!
O ljubiću te, ljubiću te zaludu;
Tek da se tvoje bede domamim
Tražiću od tebe oprostjenje,

Da nasmeje se u meni ostatak humora
Kada se budeš smatrao nedostojnim
Da usred ponoćne strogosti i sumora
Pokušaj još jednom isceljenje.

U ruci jednoj seks, u drugoj mozak,
Grozdove, tu berbu večnosti:
Pijanstvom crnim zateturaću ga nauznak,
Uprkos rujnog čela sumornosti.

No u ovoj noći svi su čankovi bez dna:
Gde iscediti to vrenje?
U jutro su opet čankovi prazni;
Nikakvo osnaženje!

To priticala je briga iz matere
Kroz dubinu tanjirnog kruga,
I sav će, sav će sklad da razdere
Ogromnost njena i tuga:

O, ja slobodom ništa nisam stekao
Ni nazreo dno ponora strašna,
Pa bolje da sam u hlebari nekoj pekao i žvakao
Lepinju od zemlje i brašna,
Kotao supe da sam ispio,
Zagnjurio glavu u krilo dragane,
Svoj gnusni žig na nju pribio
Pa pljuvao pred prag i dane.

Izgrej, meseče, i njima!

Zamesiću kolač u čanku praznu,
U nj streseno mi poštenje,
U nj fosili i fiks-ideje;
I učinuću im to za kaznu, -

No zašto, i kome!

U ovoj noći svi su čankovi prazni,
U ovoj noći ni jedne fiks-ideje,
Odvrtićemo glave.

Noć Pariza

(Sa poslednjeg snimka materinog)

Da li moj otac prema...
Da li moj otac prema tebi, majko, beše zver
ta najdivljija, najdivnija, što je čovek?
Majko, otac moj beše li zver
Kraj tebe, il' samo istoričar:
jer i sam ja zver?
Našto mi sav ovaj život i prolazna mu čar,
majko, ako i ti - moja kolevko - ne beše zver!
E dobro, a te oči sa slike tvoje na samrti,
užasno što pate: nikad ih se neću moći osloboditi!
nikakvom ih neukrotljivošću moći neću zastrti.
Nije li i tvoj život bio životinjski:
jednom fatalnošću ću u užasu strašnom umreti!

Tu taj bol bez smisla sveg mesa, tvojih ruku, glave!
nikada, o nikada neću izdvojiti košmare od jave!
nikada! Užas: ako je meni ovakvom apokalipsa poreklo!
O, hoću da znam koliko je za mnom tad krvi isteklo...

Nikada! Zašto me nikada nisi išopala,
da se jedna ljubičasta modrica
na mom dečačkom debelom mesu rascvetala?
Ta opekotina, taj otisak ti ruke mi drag
i danas bi mi evo bio trag,
do klevke mi pune krvi,
do porekla mi tvoga mesa,
samo ne ove oči, ne ove oči patnje. Gle, besa!
Materice, ja bih da zderem sa sebe tu patnju.

Zverstva

Da, čini mi se, smeću da pevam tvoje ruke,
Tvoj trbuh namagnetisani, tvoje grudi,
Na životvorjašće načine sa groktanjem ritmova!
Smeću - ha, neukrotljivče!
Da izvučem i sve hajduke
Iz pomrčine gde neki hrast kašlje ludi
Od drhtanja, pa prosipanja, pa bolova!
Iskaljujem se, evo, po tvom telu,
Udarajući te besomučno po licu

Izbijam jednu ljubičastu varnicu;
A tu mišicu belu,
I oblivenu krvlju i belu,
Umočili, majku mu! u apokalipsu.

Ne svojom mržnjom: oboje nebo mrzi,
Planina nas, dolina kičevska, i grlo to i gnjat;
I sve to biće ropac moj: grlo to, vrat! proklet! Proklet!

Pili smo do riganja i ništenja na muži, na vrelu,
Ne skidajući s usta mešinu jeda
Proključalu mišicu ti belu...

Ja sam čitao, kao u panici, zelenu livadu
Deteline, van sebe da nabavim ti Odlakšanje-Sreće,
Sve je ipak - da l' prokletstvom u meni! - obećavalo veće
Osvete za krv, za jed, za ovu noć u vinogradu:
Kad izbezumljena od užasa ne mogade ipak pobeći od mene,
Ne samo psujući pokazivaše mi prsi od modrica šarene.

Plakah od ushićenja da si mi toliko žrtva;
Da uskoro će nas (i nas) taj pokolj naći...
Gde naći?
Kad naći?
Oba mrtva:
Majku mu! I ne uspesmo nikada postići vanmišićne ekstaze!
Već skrivamo se pod klupe i porube
Zločinci! - tih neba,
Trčalo bi da nekim spasonosnim svetovima odlaze:
Ali oznojeni, naježeni saznavamo za košmarske poraze!

Ko dići kotve,
Ko prekinuti lance, za velike polaze?

Zato smo čekićima razbijali svoje mišićne palube,
Zato smo britvama kidali užad živu sa krvi;
Pod katarkom oborenom zdruzganih creva izdisamo tad prvi
A već se za nas rađalo i rađalo mirijadama novih crvi.

Dvadeset neprikosnovenih stihova

U ustima još gadno od velikih imena,
I prošlost miriše na hartiju i neoprano rublje:
Evo ja žvaćem vrući hleb u društvu smelih stvorenja;
O, taj vrući kotur, kako me odvlači sve dublje
U tajanstveni život tela!
Evo: otisci poslednjih rukovanja
Novoga zaveta;
Evo sva tela smeđa, debela i bela;
Evo njina druga (i sva redom do milijarditih) stanja!

Skoro me straši silna mudrost ove ruke,
Moj mozak je nemoćan da bude gospodar svih njenih
pokreta
(Ne, duhovnost mojoj pustolovini mišićnoj samo
smeta!).
I ta rebra savijena u luke;
Tajanstveno učešće jednog bedra;
Drhtaj! Puna sala i zvezda je noćas ova noć vedra,
Noć rukovanja!
Te ruke savijene zastave, noge: stovarišta drumova.
Jednom višom voljom ja stavljam ova slova:
Noć Novoga zaveta:
Zato te noćas ja obznanjujem toliko i za Svedočanstvo Sveta!

Preinačenja

Tako opori mornar pada u more
strmoglav,
Otčepljujućeg naglo primio ga i život,
A nagrizaće ga do zore
Tajanstva, i sva ta ljubav zamiriše na jod.

Jedino zbog ovih razderanih obala u rukama,
Kukavico, zadrhtaćeš zar opet!
nimalo strpljenja da prkosiš mukama,
Pljuni! Savladaće te pesnicama svet.

Stari mornar strmoglavljuje se u more
Čep majke, s glavom naniže kao u život,
Otčepljena boca krvavo vino toči u zore
Tajanstva, i rasputanost, gle, miriše na jod.

Od rođenja je crtao dragane u smrt,
Tako umirući ceri se nad albumom;
Mornaru moj, sav taj vrt
Mladićstva svoga ne poredi sa snom:
Strašan jedan krik razbudi tvoj pad!

Pa zagnjuren, zagadiv pučinu, iz prošlosti očima,
Odeo si beskraj sa poderotinom u besmrtnost;
To nije kao kad si plave čakšire svoje
Krpio satima:
Neće svariti niko tu kost!

Iz tela bolnih i iz voća isisao si svetlost,
A potom sa rođenom jetrom izbljuvao to u besmrtnost,
Bio si pusta sprava za premeštanje stvarnosti:
Da li ćeš naići pritom na lik? spokojstvom da te ugosti,
Da spreči onaj krik opori užasa
negde daleko u večnosti (ujedom mračne otrovne tečnosti).

I iz zadaha posteljnog znoja i nikotina,
Ispe se kao rođaj po katarci,
Zatim se spusti do najmračnijih dubina:
Mi saznasmo za iznakaženost mu lica... al' udarci!

Udarcem, čvrstinu neba zahvativši rukom,
Komad plavetnila odvuče za sobom:
Sada je njegov pad kao i grom,
A nebo sazrelo tako za more
Bujice neprekidno kaskadom
Izliće ceo svod do zore.

No mi ostasmo - trzanjem prirode iza smrti unakaženi,

Mornaru, tvoje - nesrećni:
No ne, ne, rad tvoje seni:
Mogućnost nove jave nas muči!
Pođemo na put ma gde, ne usuđujući se da osvrnemo glave,

I uvek pred sobom vidimo košulje tvoje plave,
A azur nikad više,
Ni čeljust tvoga dlana nikad više;
Želudcem zar svojim žuđasmo
za voćno tvoje truljenje i pad;
Uz tajnu tela kad zagrizosmo u okean,
Taj plod detinjstva kojim nam sazre san,

I koji daleka glad odbaci u naše krilo.
Tada i ono što bi već bilo
Najužasnijim grcanjem i da se snilo, tražismo zacenjeni:

O, bolno neko prapotopsko meso;
Drhtanju našem kao da si stresio
U nedra, sa grana svojih mornara
Ti, Okean! - toliko saznah: GO,
I čas preobraženja neodložnog da udara:
Jednom kornjačom korom u dno mramorne lubanje,
A iznad psećeg sna, koga dogriza senkom granje.

Zimski repertoar

Skok je preklane kokoši u nebo
Krv toči,
I revolverski pucanj,
To: gramofonska ploča,
U obrtanju , prstom svojim izazvati ariju,
To: gnezdo lastije u violini
Cele zime ostaće bez zvuka i bez ptica
Ta topla kuća selica.

U stanju da pođem za pukom,
Banda kroz polja kad zasvira,
Zamišljeno da živi o crnom
Luku, o hlebu i na senu:
O, na trulom plašću iza manastira!
U stanju da sanja pučinu crvenu
SUNCE, odsustvo četiri meseca:
Evo približuje se zima!

O afazija, o podnošenja, o mučna balkanska klima
Što vlada detinjstvom i snegom, i đonovima krvavo;
Siroti šegrt koji će noćas zaspati go,
Siroti balkanski vo!

Ne veruj, ne veruj ipak, u brlog, dim i tortu,
Zanosu novom begunac kad preda vizitkartu,
Prosjaku kome starom što čuva ulaz u portu
Kartu ovoga sveta! i jedan mišić za Martu
(Marta je devojče i dunja u ormanu);
U Indiji, u Kambodži, na Polovima, u Sudanu,
Svuda zima dođe u svoje vreme,
Svuda velike prosjake i sanjalice zateče bez spremne.

Spavajte, spavajte zajedno, kurjaci i magare:
Pejzaži izviru iz očiju i teku niz lice,
Suzni ogoljeni pejzaži,
Od savesti i mraza drhću ozeble ubice
Sa žudnjom izgledajući žandare.
Pa košulju mu ovu otesmo iz izgnanstva.
Da prihvatimo se njom vreline sunca,
O vi pleća gola sad u odmicanju begunca
Što kroz sve postelje poniže svoja kurvarstva:
Više go no mržnja našeg odsustva;
Ne veruj ni u sumraku u mlaz sunčani aorte.

Nedogled, gde, pljuje svetlost međ oblake,
Moje srce, još mornar, napaja sebe krvlju;
I sva ta prekomorska putovanja
Koja obvijaju glave u vidike ko u saruke,
A nadmu trbuh trulom ribom po ostrvlju,
Ne razderu rođenja senke, svirepošću granja,
Ne ublaže oporu pljuvačku dubina
No još natope sve solju gorčine i joda;
Ima cela jesen, da mi se muči na modrost voda,
I na trud prelaženja preko krivina.

Suviše tesan prostor da se protegli,
Suviše malo zvukova kojima da se zeva

Pod pokrivače oštre neba, kojima peva
Revmatični bol sumnje, besmo legli.
O, san je vampir pun gnusobe i krvi,
A buđenje te vreba razrokim očima;
Nesposoban da izgradiš biografiju, nisi prvi
Koji si žrtva otrovnih gljiva. Ima!

Ima onih što, iz spavanja, probude se pa vide
Nedogled,
Očiju plavih kako sedi kraj prozora,
I pre no što upiju ga u pogled
Naloču se opet sna i umora.
Ima onih koji odlaze
Pod plotove da olakšaju utrobu
Kraj razbijenih flaša, koji prolaze
I nađu se odjednom u grobu.

Ima onih koji proklinju!

A ja sam u stanju da pođem za pukom
Iz sobe svoje koja nema prozora,
Trebam mišlju i voljom da ih probijem,
Sad je doba mraza, revmatizma i umora;
Tamo gde kroz tri oblaka puca iz revolvera
Dubina mokra koja zoru protera,
Mene mrzi da se uzbuđujem zato što umirem.

Postigoh li dakle dovoljno usavršenja,
I siromaštva čak uvodih li u čistine?
Ko je postio, ko razmišljao, kad nemogućna prekoračenja;
Ko, napušten od njuški, ne beše i od istine?
Ja!

Imah svoj južni pol, svoj Sudan;
Svoju košavu bar, koju ne delim.
Od sve čistijih obilja načinih plan
Proširivanja života - iz danas u sutra
Prošivajući sebe suncem (svojim; svaka motornost
druga: starija)

To:
Postoji revolverski pucanj iznutra
Što ubija.

NALIČJE: Opoljen sa svih strana svojim samoubistvom;
Doći će proleće, puno blata kao i zima;
Proleće nosi pune džepove pištolja;
Razbijanjem čaša raskrčiti mesta ekstazi (zakon neprobojnosti);
Manje crvenila na snegu posle samoubice.

Ovo o jednom pesniku

Čudo Gospode, veliko čudo!
More: ono, ono! svud more!
Mi smo se peli uz planine
A kroz granje i kroz gore
Modra,
Strašna - riblja - večera.

Čudo bože! ogromnog čuda!
Reči nam zvižde brže no kuršumi;
Bože, spasi dušu našu u prašumi!
Koračamo, a palac kroz poderotinu od cipele,
A oko kroz poderotinu lica:
Uči uglasti kostur kamena i sardele;
Pa uzbudljivije od ljubičica
Miriše ljuto mleko nepomuženih krava
Kroz planinu!

Ujed njegovog genija: iz tela
Izazvaće lučenje najljućeg otrova;
Ali jedna jedina reč, besprimerno sazrela,
Otpašće - ko smolom - s usnih uglova.

Pa deran koji pronade ovo docnije,
Može l' oprostiti mladosti ljubav za bundžije:
Pomisli na njega, ovu pesmu što krije
Tajnu naklonost; i zbunjenost ga trza!

Da li će zveckati džepom; umirati od gladi;
I on razgolititi reči da osramočene beže:
Prezrivo se cereći, odbiti ma šta da radi;
Bogohuliti danju, pod pokrivačima se moliti - kad leže?

Uzeti ga treba za ruku pa izvesti u polje,
Da tamo zaboravi sve pesme
I čak bol svoj koji ne beše dubok:
Te noći bi jeo više i spavao bolje,
I ne bi osećao da mu postelja zagrizala bok,
I da je život dug.

Ali pred zoru, preko svih gubera, ubiti treba
Pesnika; da ne poteže ličnost svoju iz detinjstva:
Kao slučajni, zamešeni, kanap iz hleba
Kim neće nahraniti nikada sebe, kao ni zverstva!

Jer rođen posle sedam meseci trudnoće,
Preturiv sve nesreće, želi da se vrati majci;
I, ne izlazeći više nikada, hoće
Da izbegne - bar večno - toj gnusnoj kazni, toj hajci.

Al' zalud! u očima električnu viziju,
U ušima zviždanje ubice-prostora, lokomotive;
Dva-tri sumnjiva stiha, istoriju:
Odnese; a sa telom ujede - nepogoda - neizlečive.

Zatim se probudi, pogođen od udara,
- Mesto utroba da ga obavija, eto sudar:
Teška misao, tek dovršena u njegovoj glavi,
Stade da, nedonošljivošću svojom, umara.

Oseti se beskrajno nesrećnim; opor i star;
I da će ivica što se plavi,
Odviše širokog sveta za ugroženu mladost,
Da ga kao najbednijeg skota umori...

Tek tog trenutka On poče da govori.